

ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА КРЕДИТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ: АНАЛІТИЧНИЙ ПІДХІД

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розглянуто економічну суть та особливості кредитування в діяльності підприємства. Проаналізовано пропозиції з підвищення рівня кредитоспроможності підприємств.

Ключові слова: кредит, принципи кредитування, ефективність кредитування, кредитоспроможність, оцінювання кредитоспроможності, рекомендації.

Abstract

The economic essence and peculiarities of crediting in the activity of the enterprise are considered. Proposals to increase the level of creditworthiness of enterprises were analyzed

Keywords: credit, lending principles, lending efficiency, creditworthiness, creditworthiness assessment, recommendations.

Вступ

Для ефективного ведення підприємницької діяльності будь-якому підприємству необхідний достатній обсяг капіталу. В умовах ринкової економіки та загальноекономічної кризи, що склалася в країні, власних фінансових ресурсів у кінцевому підсумку недостатньо для стабільного функціонування. Саме тому залучений капітал відіграє ключовою роль у розвитку суб'єктів господарювання, надаючи їм можливість розширювати свою діяльність.

Однак через воєнний стан, значне руйнування економіки та зростаючі фінансові ризики залучення коштів для підприємств стає дедалі складнішим завданням. Найпоширенішим джерелом залученого капіталу залишається банківське кредитування. Це збільшує зростання актуальності дослідження сучасних методів оцінки кредитоспроможності, удосконалення існуючих підходів та розробки шляхів підвищення фінансового рівня.

Основна частина

Кредит та кредитні зв'язки є ключовими складовими економічної системи країни, оскільки безпосередньо пов'язані з розвитком виробництва. В умовах ринкової економіки кредит відіграє важливу роль у забезпеченні господарських зв'язків та взаємодії економічних агентів. Попри кризові явища, що впливають на фінансовий сектор та економіку загалом, кредитні відносини залишаються критично важливими для стабільного відтворення капіталу. Водночас нераціональна організація кредитної діяльності може стати фактором фінансової нестабільності, що ілюструє досвід світових економічних криз.

Згідно з Положенням НБУ № 23 від 25.01.2012 року, кредитоспроможність визначається як наявність у позичальника (контрагента банку) передумов для отримання кредиту та його здатність повністю й своєчасно виконати боргові зобов'язання [1]. Дослідники О. В. Гасій та В. І. Клименко наголошують на важливості розвитку банківського кредитування як засобу стабілізації економіки, вказуючи на необхідність розширення законодавчої бази для підтримки регіональних банків [2]. На регіональному рівні, за І. І. Пасіновичем та В. О. Дмитруком, слід стимулювати як банки до активного кредитування корпоративних клієнтів, так і підприємства до залучення кредитних ресурсів для інвестиційних програм [3].

Кредитоспроможність у науковій літературі розглядається як комплексна характеристика фінансового стану підприємства. У вузькому сенсі це сукупність кількісних і якісних показників, що оцінюють здатність підприємства ефективно використовувати кредитні кошти та своєчасно виконувати зобов'язання перед кредиторами [5]. Вона може бути поточною (в рамках звичайної діяльності) або інвестиційною (проектною).

На сьогодні фінансова підтримка малого та середнього бізнесу не відповідає потребам його розвитку. Для активізації підприємницької діяльності необхідне вдосконалення механізмів кредитування

та партнерських відносин між банками і бізнесом. Це є важливим фактором підвищення конкурентоспроможності комерційних банків в умовах нестабільної економіки.

Оцінка кредитоспроможності є критично важливим етапом у процесі отримання банківського кредиту. Від її результатів залежить ставка відсотка, умови кредитування або навіть можливість отримання позики. Наразі українські підприємства стикаються з труднощами в доступі до кредитних ресурсів через низку факторів: економічну нестабільність, недосконалість законодавчого регулювання банківської діяльності, високий рівень ризиків у фінансуванні реального сектора економіки.

На кредитоспроможність підприємства впливають як зовнішні, так і внутрішні фактори. До зовнішніх належать:

- нестабільність законодавчої бази;
- зміни у податковій та кредитно-фінансовій політиці держави;
- загальна економічна ситуація;
- політична нестабільність.

Важливу роль у визначенні кредитоспроможності відіграє наявність забезпечення. До основних його видів належать:

- застава (майно, майнові права, цінні папери);
- гарантії (банківські або фінансові зобов'язання третіх осіб);
- страхові гарантії [6]

Для покращення кредитної ситуації необхідні заходи як на рівні банків, так і підприємств. Підприємствам слід [2-4]:

- покращити фінансовий стан і підвищити кредитоспроможність;
 - зменшити витрати, що не створюють нової вартості;
- Банки мають працювати в наступних напрямках:
- удосконалити механізми кредитування;
 - підвищити ефективність управління кредитними ризиками;
 - поліпшити систему рефінансування.

Одним із перспективних напрямків розвитку кредитування є лізинг, що дозволяє підприємствам отримувати фінансування для технічного оновлення без значного фінансового навантаження [4]. Лізинговий кредит є вигідним варіантом фінансування, який зменшує інвестиційні ризики та сприяє оновленню виробничих потужностей.

Загалом банківська система України потребує покращення операційних процесів, підвищення рівня ресурсного забезпечення та гнучкості управління для збереження конкурентних переваг. Основними перешкодами для активізації кредитування малого бізнесу є:

- зростання обсягу проблемних позик;
- зниження депозитної бази банків;
- недосконала правова база;
- низька фінансова прозорість підприємств;
- недостатня державна підтримка малого бізнесу.

Отже, підвищення ефективності кредитної політики є необхідною умовою розвитку національної економіки. Важливу роль у цьому відіграє вдосконалення механізму оцінки кредитоспроможності, що забезпечить зниження ризиків для банків та створить кращі умови для фінансування підприємств. Вирішення цих проблем дозволить активізувати кредитування, підвищити стабільність фінансової системи та сприяти економічному зростанню країни.

Висновок

Кредитоспроможність – це здатність позичальника оплачувати та в повному обсязі виконувати свої боргові зобов'язання за грошові кошти. Оцінка кредитоспроможності є ключовим інструментом банку для визначення фінансового стану підприємства та прийняття рішення щодо можливості й умов надання кредиту.

В умовах військового стану питання оцінки кредитоспроможності підприємств набуває особливої актуальності. Значна частина підприємств стикається з труднощами в отриманні банківських кредитів, що обумовлено як їхньою фінансовою стійкістю, так і загальним станом економіки. Процедура оцінки кредитоспроможності змінює важливу роль, після чого її результати впливають на

розмір відсоткової ставки або навіть можливість отримати кредит. відповідно, зацікавленості підприємства в ефективному управлінні своєю кредитоспроможністю для мінімізації вартості залучених коштів.

Рівень банківського кредитування значною мірою відрізняється від макроекономічних факторів, які виходять за межі компетенції центрального банку. Серед них – загальний економічний стан, політична ситуація, рівень інфляції та девальвації національної валюти. Для стимулювання кредитного інвестування необхідне покращення клімату, впровадження сучасних механізмів кредитування, підтримка міжнародних проектів та сприяння інвестуванню розвитку малого та середнього бізнесу.

Таким чином, державна політика у сфері кредитування має бути спрямована на створення сприятливих умов для безперервного та стабільного розвитку банківського сектору, що, своєю чергою, сприятиме економічному зростанню країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями. Постанова НБУ від 25.01.2012 р. №23. Національний банк України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0231-12>
2. Гасій О. В., Клименко В. І. Стан та перспективні вектори розвитку банківської кредитної діяльності в Україні. Ефективна економіка. 2020. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7617>
3. Пасінович І. І., Дмитрук В. О. Кредитування реального сектору економіки регіону: стан, проблеми, перспективи. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2019. Вип. 3. С. 42–49. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2019_3_9
4. Галасюк В. Оцінка кредитоспроможності позичальників – що оцінюємо? URL: <https://galasyuk.com/wp-content/uploads/2017/12/credit1.pdf>
5. Луцяк В. В. Життєвий цикл малого виробничого підприємства: Наукові праці Національного університету харчових технологій. 2016. Т. 21, № 4. С. 45–52.
6. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. КНЕУ. 2003

Лотоцький Роман Олександрович – аспірант кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний університет, e-mail: barudar444@gmail.com

Науковий керівник: Руда Лілія Петрівна – к.е.н, доцент кафедри Фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, email: rudalist_ok@ukr.net

Lotochkiy Roman – graduate student of the Department of Finance and Innovative Management, Vinnytsia National Technical University, e-mail: barudar444@gmail.com

Supervisor: Ruda Liliia – PhD, Assistant Professor of the department of Finances and innovative management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email: rudalist_ok@ukr.net